

VARNOST ŠTUDENTOV UNIVERZE V MARIBORU

11. NACIONALNA KONFERENCA O VARNOSTI V LOKALNIH SKUPNOSTIH: ODPORNOST LOKALNIH SKUPNOSTI NA VARNOSTNA
TVEGANJA

GORAZD MEŠKO, MOJCA TANCER VERBOTEN IN ROK HACIN

MARIBOR, 25. 11. 2025

1 UVOD

- Univerze so kompleksne organizacije, ki združujejo študente, osebje in druge deležnike, ki so del delovnega, študijskega in drugih procesov. Predpogoj za izvajanje aktivnosti na fakultetah oziroma univerzah, vključno z delovnimi in študijskimi procesi, je zagotovitev varnega okolja za vse deleženike (Corradi in Popham, 2022).
- Univerza v Mariboru se organizacijsko/lokacijsko razlikuje od večine tujih univerz, saj fakultete niso zgolj v mestu Maribor, temveč tudi v drugih slovenskih mestih (Brežice, Celje, Kranj, Krško Ljubljana). Kljub razpršenosti fakultet pa je univerza zavezana zagotavljanju varnega delovnega in študijskega okolja za zaposlene in študente na vseh lokacijah (Univerza v Mariboru, n. d.).

2 PRAVNI VIDIK VARNOSTI ŠTUDENTOV NA UNIVERZI V MARIBORU

- V skladu z Listino o študentskih pravicah (ang. Student Rights Charter; v nadaljevanju: Listina), sprejeto v okviru Evropske študentske zveze v letu 2024, je vsak študent upravičen do vseh pravic in svoboščin, določenih v tej Listini, brez kakršne koli oblike diskriminacije (European Students' Union, [ESU], 2024).
- V Republiki Sloveniji je bila z novelo Zakona o visokem šolstvu (»Zakon o visokem šolstvu (ZViS)«, 2012; »Zakon o visokem šolstvu (ZViS-1)«, 2025; »Zakon za urejanje položaja študentov (ZUPŠ-1)«, 2022) v 7.b členu določena prepoved spolnega in drugega nadlegovanja ter trpinčenja v študijskem okolju. Tako je študentom sedaj tudi v zakonodaji priznana pravica do varnega študijskega okolja z ničelno toleranco do spolnega in drugega nadlegovanja ter trpinčenja, pri čemer so posamezni pojmi še posebej opredeljeni.
- Pred spremembo Statuta Univerze v Mariboru in uskladitvijo z novelo Zakona o visokem šolstvu je bilo v 221. členu Statuta Univerze v Mariboru (»Statut Univerze v Mariboru«, 2021) zagotovljeno varstvo pravic študentov, kamor seveda sodijo tudi viktimizacija ter posamezna odklonska ravnanja, zaradi katerih se študenti ne čutijo varne v svojem študijskem okolju.
- V II. poglavju Kodeksa etičnega ravnanja Univerze v Mariboru (2021) je opredeljeno splošno etično načelo spoštovanje dostojanstva. Študenti in zaposleni morajo na Univerzi v Mariboru ustvarjati okolje, v katerem se spoštuje dostojanstvo brez nadlegovanja, trpinčenja ali spolnega nadlegovanja, bodisi od delodajalca ali predpostavljenih, bodisi od sodelavcev ali študentov Univerze v Mariboru. Zaščitene so tako žrtve nadlegovanja, trpinčenja ali spolnega nadlegovanja ter osebe, ki tej osebi pomagajo. Nihče ne sme biti izpostavljen povračilnim ukrepom (Univerza v Mariboru, 2021).

3 PILOTNA ŠTUDIJA O VARNOSTI ŠTUDENTOV UNIVERZE V MARIBORU

- V juliju in avgustu 2025 je bilo izvedeno spletno anketiranje študentov Univerze v Mariboru (spletni portal 1ka).
- Povezava do spletne ankete je bila posredovana vsem študentom Univerze v Mariboru na njihove univerzitetne poštne naslove.
- Uporabljen je bil prilagojen vprašalnik, ki je bil predhodno uporabljen v študijah o viktimizaciji, strahu pred kriminaliteto in zaznavi varnostnih problemov (Meško in Farrall, 1999; Meško idr., 2012; Pavlović, 1999; Vošnjak, 2011).

3.1 VZOREC

- Anketo je izpolnilo 564 študentov, v vzorec pa je bilo vključenih 548 študentov.
- Anketiranci, ki niso odgovorili na vprašanja, ki so se nanašala na demografske podatke in/ali niso odgovorili na več kot 10 % vprašanj, niso bili vključeni v vzorec.
- V vzorcu je bilo 208 študentov (38,0 %) in 340 študentk (62,0 %). Večina anketirancev ni bivala v kraju študija (62,6 %).
- Anketiranci so prihajali z vseh fakultet Univerze v Mariboru: 1) Ekonomsko-poslovna fakulteta (62), 2) Fakulteta za elektrotehniko, računalništvo in informatiko (71), 3) Fakulteta za energetiko (6), 4) Fakulteta za gradbeništvo, prometno inženirstvo in arhitekturo (13), 5) Fakulteta za kemijo in kemijsko tehnologijo (15), 6) Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede (10), 7) Fakulteta za logistiko (18), 8) Fakulteta za naravoslovje in matematiko (34), 9) Fakulteta za organizacijske vede (42), 10) Fakulteta za strojništvo (30), 11) Fakulteta za turizem (4), 12) Fakulteta za varnostne vede (82), 13) Fakulteta za zdravstvene vede (19), 14) Filozofska fakulteta (56), 15) Medicinska fakulteta (23), 16) Pedagoška fakulteta (41) in 17) Pravna fakulteta (22).

3.2 VIKTIMIZACIJA IN STRES

	DA		NE		Ni odgovora	
	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%
Ali ste že bili žrtev kaznivega dejanja v času študija v kraju, kjer študirate?	48	8,8	499	91,1	1	0,2
Ali je bil kdo izmed vaših sošolcev/študentov žrtev kaznivega dejanja?	120	21,9	423	77,2	5	0,9
Ali vam študij povzroča velik stres?	290	52,9	258	47,1	0	0,0
Ali se zaradi študija počutite anksiozno (občutite tesnobo)?	270	49,3	277	50,5	1	0,2
Ali vam fakulteta/univerza nudi dostop do storitev za ohranjanje duševnega zdravja?	274	50,0	256	46,7	18	3,3

3.3 ODNOSI NA FAKULTETI

	<i>n</i>	<i>M</i>	<i>S.O.</i>	<i>Mediana</i>	<i>Modus</i>
Odnosi med študenti so dobri.	545	4,13	0,85	4	4
Odnosi s profesorji so dobri.	546	4,03	0,83	4	4
Sodelovanje s profesorji je dobro.	544	3,92	0,87	4	4
S podpora zaposlenih na fakulteti/univerzi sem zadovoljen.	545	3,92	0,97	4	4
Sodelovanje med študenti je dobro.	546	3,82	1,02	4	4
Profesorji ne delajo razlik med študenti.	546	3,49	1,28	4	4

* Lestvica: 1 – Sploh se ne strinjam do 5 – Popolnoma se strinjam.

** *M* – Srednja vrednost, *S.O.* – Standardni odklon.

3.4 VARNOSTNI PROBLEMI NA FAKULTETI

Kako velik problem predstavljajo za študente na fakulteti, kjer študirate, naslednja odklonska ravnanja:	<i>n</i>	<i>M</i>	<i>S.O.</i>	<i>Mediana</i>	<i>Modus</i>
Nasilje z orožjem.	547	1,10	0,49	1	1
Spolni napadi.	547	1,21	0,60	1	1
Zločini iz sovraštva.	547	1,23	0,66	1	1
Zalezovanje.	545	1,25	0,64	1	1
Nasilje.	547	1,28	0,73	1	1
Premoženjska kriminaliteta (npr. tatvine).	547	1,34	0,73	1	1
Nadlegovanje.	547	1,39	0,77	1	1
Nadlegovanje in diskriminacija.	548	1,50	0,86	1	1
Droge.	547	1,52	0,91	1	1

* Lestvica: 1 – Sploh ni problem do 5 – Zelo velik problem.

** *M* – Srednja vrednost, *S.O.* – Standardni odklon.

3.5 VARNOSTNI PROBLEMI V KRAJU ŠTUDIJA

Kako velik problem predstavljajo za študente v kraju, kjer študirate, naslednja odklonska ravnanja:	<i>n</i>	<i>M</i>	<i>S.O.</i>	<i>Mediana</i>	<i>Modus</i>
Nasilje z orožjem.	543	1,55	0,87	1	1
Zločini iz sovraštva.	545	1,74	0,98	1	1
Zalezovanje.	543	1,77	1,01	1	1
Spolni napadi.	546	1,82	1,03	1	1
Zalezovanje na spletu.	545	1,98	1,18	2	1
Nasilje.	545	2,00	1,06	2	1
Nadlegovanje.	545	2,10	1,17	2	1
Nadlegovanje in diskriminacija.	544	2,19	1,19	2	1
Premoženjska kriminaliteta (npr. tatvine).	544	2,22	1,24	2	1
Droge.	542	2,40	1,32	2	1

* Lestvica: 1 – Sploh ni problem do 5 – Zelo velik problem.

** *M* – Srednja vrednost, *S.O.* – Standardni odklon.

3.6 VARNOSTNI PROBLEMI V ŠTUDENTSKEM DOMU

Kako velik problem predstavljajo za študente v študentskem domu, naslednja odklonska ravnanja:	<i>n</i>	<i>M</i>	<i>S.O.</i>	<i>Mediana</i>	<i>Modus</i>
Nasilje z orožjem.	206	1,19	0,65	1	1
Zločini iz sovraštva.	206	1,33	0,77	1	1
Nasilje.	206	1,35	0,77	1	1
Spolni napadi.	205	1,39	0,88	1	1
Zalezovanje na spletu.	206	1,40	0,91	1	1
Zalezovanje.	206	1,43	0,93	1	1
Nadlegovanje.	205	1,45	0,89	1	1
Nadlegovanje in diskriminacija.	206	1,48	0,92	1	1
Premoženjska kriminaliteta (npr. tatvine).	206	1,64	1,03	1	1
Droge.	206	1,86	1,26	1	1

* Lestvica: 1 – Sploh ni problem do 5 – Zelo velik problem.

** *M* – Srednja vrednost, *S.O.* – Standardni odklon.

3.7 POSLEDICE VIKTIMIZACIJE

Kako velike posledice bi bile za vaše življenje, če bi postali žrtev naslednjih odklonskih ravnanj:	<i>n</i>	<i>M</i>	<i>S.O.</i>	<i>Mediana</i>	<i>Modus</i>
Zalezovanje na spletu.	541	3,22	1,38	3	5
Premoženjska kriminaliteta (npr. tatvine).	540	3,31	1,21	3	3
Nadlegovanje in diskriminacija.	536	3,36	1,24	3	3
Nadlegovanje.	540	3,39	1,27	3	3
Nasilje.	539	3,52	1,23	4	4
Zalezovanje.	539	3,58	1,31	4	5
Zločini iz sovraštva.	540	3,60	1,27	4	5
Droge.	541	3,68	1,37	4	5
Nasilje z orožjem.	540	4,17	1,17	5	5
Spolni napadi.	539	4,44	1,20	5	5

* Lestvica: 1 – Sploh ne bi bilo posledic do 5 – Zelo velike posledice.

** *M* – Srednja vrednost, *S.O.* – Standardni odklon.

4 ZAKLJUČEK

- Analiza pravnih vidikov varnosti študentov na Univerzi v Mariboru je pokazala celostno urejenost področja, ki ga poleg mednarodnih dokumentov, ki urejajo pravice študentov v Evropi, urejajo tudi nacionalni predpisi.
- Ugotovitve empirične študije so izpostavili relativno nizko prisotnost varnostnih problemov na fakultetah, kot jih zaznavajo študenti Univerze v Mariboru.
- Kot največji problem na fakultetah in kraju študija so študenti izpostavili prisotnost prepovedanih drog → **VREDNOSTI NIZKE PRI ODGOVORIH (MAJHEN PROBLEM)**.
- Razlog za nizko intenzivnost varnostnih problemov na fakultetah med drugim vidimo v dobrih odnosih in sodelovanju študentov s sošolci in profesorji. Študenti so ocenili varnostne probleme v študentskih domovih podobno kot na fakultetah, zato lahko sklepamo, da študentski domovi, v katerih je bivala približno tretjina anketirancev, predstavljajo varna območja za študente.
- Opozoriti pa moramo, na pomembnost varnega okolja v mestih, kjer so univerze/fakultete, saj visoka prisotnost kriminalitete zmanjšuje privlačnost kraja za življenje kot tudi za vpis na fakulteto, ki je v tovrstnem okolju.

HVALA ZA POZORNOST!

MARIBOR, 25. 11. 2025